

Republika e Kosovës
Republika Kosova-Republic of Kosovo

Qeveria - Vlada – Government

Ministria e Ekonomisë
Ministarstvo Ekonomije
Ministry of Economy

Izveštaj o napretku

Za 2022. godinu o
sprovođenju Rudarske strategije za
period 2012-2025

Priština,
2023. godina

SADRŽAJ

I. IZVRŠNI PREGLED.....	3
I.1. Strateški ciljevi dokumenta	4
II. NAPREDAK U SPROVOĐENJU CILJEVA STRATEŠKIH DOKUMENATA	4
II.1. NAPREDAK KA CILJU:	5
III. GLAVNI POKAZATELJI UTICAJA MERA ZA POSTIZANJE STRATEŠKIH CILJEVA ...	6
IV. OPASNOSTI I KORACI ZA NJIHOVO TRETIRANJE	8
V. DODATAK I - MATRIČNI DEO IZVEŠTAJA O NAPRETKU ZA 2022. GODINU RUDARSKE STRATEGIJE REPUBLIKE KOSOVO ZA PERIOD 2012-2025	12

I. IZVRŠNI PREGLED

Rudarska strategija predstavlja osnovni okvir, na osnovu kojeg se utvrđuju razvojni ciljevi i prioriteta rudarskog sektora. Rudarska strategija definiše politike i mere za razvoj rudarskog sektora u korist ekonomskog razvoja i socijalnog blagostanja. Program sprovođenja Rudarske strategije (PSRS) predstavlja neophodan mehanizam za Ministarstvo ekonomije (ME) kako bi bilo u stanju da detaljno definiše politike, raspodeljuje zadatke, preduzima konkretne radnje i prati napredak u realizovanju Rudarske strategije.

Izveštaj o godišnjem napretku zasnovan je na praćenju i evaluaciji ostvarenja indikatora za Rudarsku strategiju do 2022. godine, kroz napredak projekata/aktivnosti planiranih po ceni i vremenu realizacije, odnosno predviđenih aktivnosti.

U Izveštaju o napretku aktivnosti su grupisane u okviru svakog stuba/strateškog cilja, prikazan je rok realizacije, odgovorna i podržavajuća institucija za sprovođenje aktivnosti, troškovi realizacije aktivnosti i ukupni troškovi planirani za vremenski period, kao i izvor finansiranja.

Ovaj izveštaj identifikuje postignuti napredak i identifikuje izazove za nerealizaciju određenih projekata/aktivnosti. Identifikacija izazova će pomoći da se olakša rad na rešavanju pitanja koja se mogu smatrati preprekom za dalji razvoj sektora, a to će pomoći da se planiranje, realizacija i detaljnija analiza poboljšaju što se tiče planiranja troškova i vremena realiziranja projekata.

Shodno tome, godišnji izveštaj o napretku će takođe poslužiti kao osnova za reviziju politika razvoja rudarstva koje bi se mogle odraziti na reviziju Rudarske strategije.

Izveštaj o napretku za 2022. godinu, u vezi sa sprovođenjem Rudarske strategije za period 2012-2025, pripremljen je u skladu sa članom 73. Zakona br. 03/L-163 o rudnicima i mineralima, kao i članom 44., stavovima 5., 6., 7. i 8., Zakona br. 04/L-158 izmenama i dopunama Zakona br. 03/L-163 o rudnicima i mineralima i poglavljem 8, stavom 8.1 i 8.2 Rudarske strategije Republike Kosovo za period 2012-2025.

Ministarstvo ekonomije (ME), Odeljenje za rudarstvo (OR) je koordinisalo proces izrade Izveštaja o napretku za 2022. godinu, dok su relevantne institucije i glavna preduzeća rudarskog sektora, kao što su: ME, NKRM, EKK d.d., „TREPČA“ d.d. učestvovala u izradi nacrtu ovog dokumenta.

Na samom početku Odeljenje za rudarstvo (OR) je izradilo model izveštavanja kroz tabele, gde su predstavljeni planirani projekti za 2022. Model praćenja i izveštavanja je napravljen kroz tabele sa nazivima projekata/aktivnosti planiranih za realizaciju tokom poslednjih godina. Tabele identifikuju ciljeve i akcije, poslednji rok, izvor finansiranja, vodeću i pomoćnu instituciju, proizvod (Output), pozivanje na dokumenta, npr. Plan rada Vlade (PRV), Nacionalni program za sprovođenje Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju (NPSSSP) i napredak u sprovođenju.

1.1. Strateški ciljevi dokumenta

Održivi razvoj i u skladu sa okruženjem rudarskog sektora regulisan je Rudarskom strategijom koja se zasniva na četiri (4) osnovna stuba koji će biti identifikovani u Izveštaju o napretku kao strateški ciljevi dokumenta.

Strateški ciljevi u ovom dokumentu su identifikovani kao:

Strateški cilj: Stvaranje povoljnih uslova za eksploataciju i ekonomsku valorizaciju mineralnih resursa i privlačenje investicija;

Strateški cilj: Povećanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta u rudarskom sektoru;

Strateški cilj: Socijalna pitanja i dobrobiti zajednice;

Strateški cilj: Briga o životnoj sredini.

Realizacija Strateških ciljeva strateškog dokumenta ima za cilj sprovođenje ključnih reformi u ovom sektoru kroz precizno ispunjavanje zahteva koje zahtevaju strateški ciljevi. U tu svrhu u 2022. godini planirano je dvadeset pet (25) projekata/aktivnosti, od kojih je samo deset (10) projekata/aktivnosti u potpunosti realizovano, koji su opisani u 1 Dodatku u nastavku.

II. NAPREDAK U SPROVOĐENJU CILJEVA STRATEŠKIH DOKUMENTA

Sprovođenje mera definisanih u Rudarskoj strategiji za period 2012-2025, imalo je zadovoljavajući uticaj na performanse rudarskog sektora bilo u povećanju proizvodnih kapaciteta, uspostavljanju novih i savremenih operativnih kapaciteta, utičući na povećanje ukupnog učinka. Pored toga, došlo je do kompletiranja pravnog okvira neophodnim podzakonskim aktima, kao i povećanja institucionalnih kapaciteta za sprovođenje politika u rudarskom sektoru.

U okviru praćenja sprovođenja Rudarske strategije za period 2012-2025, Ministarstvo ekonomije (ME), odnosno Odeljenje za rudarstvo (OR) je koordinisalo proces izrade Izveštaja o napretku, dok su u izradi nacрта ovog dokumenta, dobili inpute i identifikovani su rizici koji će se u narednim godinama tretirati konkretnim merama. Kao deo ovoga, nastaviće se saradnja i koordinacija sa relevantnim institucijama i glavnim preduzećima rudarskog sektora u rešavanju svih rizika sa kojima se i dalje suočavaju.

II.1. NAPREDAK KA CILJU

Može se zaključiti da kašnjenja u realizaciji nekih planiranih projekata ukazuju na neophodnost preduzimanja konkretnih koraka na otklanjanju barijera koje ometaju razvoj ovog sektora. Uloga

odgovornih institucija rudarskog sektora, ali i rudarskih preduzeća u planiranju aktivnosti i projekata je od vitalnog značaja za uspeh i razvoj rudarskog sektora.

U tom pravcu treba jačati institucionalne kapacitete kroz stručno usavršavanje i ulaganja u razvoj tehnologije. Transparentnost i olakšavanje birokratskih procedura takođe igraju važnu ulogu u uspehu sektora. U tom pravcu, moraju se stvoriti institucionalne mogućnosti da investitori imaju lak i brz pristup svojim investicionim interesima tako što će imati jasnu adresu na koju mogu da usmere svoje zahteve. Usklađivanje zakona i otklanjanje pravnih nejasnoća, bliža i kontinuirana saradnja, istraživanje novih mogućnosti za donacije i povlačenje sredstava neki su od neophodnih koraka koji se moraju preduzeti u narednim godinama u ovom pravcu.

Realizacija proizvodnje mineralnih sirovina

Treba naglasiti da je posebna priroda minerala kao privrednih proizvoda složenost ekonomije mineralnih sirovina i rudarskog poslovanja (Vogely, 1985; Strauss, 1986). Minerali su neravnomerno raspoređeni i, za razliku od poljoprivrednih ili šumskih proizvoda, ne mogu se reprodukovati ili zameniti. Stoga se nalazište minerala može smatrati iscrpljivim sredstvom, čija je proizvodnja ograničena na područje na kojem se nalazi. Ovi faktori postavljaju ograničenja rudarskom preduzeću u oblastima poslovnih praksi, finansiranja i proizvodnih praksi. Pošto se mineralna sredstva stalno iscrpljuju, rudarske kompanije moraju ili da otkriju dodatne rezerve ili da ih traže kupovinom da bi ostale u poslovanju rudarskog sektora.

U 2022. godini, kao i prethodnih godina, većina preduzeća koja se bave eksploatacijom tvrdog kamena, peska i šljunka ne ispunjavaju svoje proizvodne planove. Na osnovu analize, može se zaključiti da su glavni razlozi neuspelosti ovih preduzeća:

- Nerealno planiranje preduzeća u vezi sa korišćenjem i preradom mineralne sirovine,
- Nedostatak kapitala preduzeća za investiranje u fazi istraživanja kako bi se izbegao neuspeh u kasnijim fazama eksploatacije zbog lošeg kvaliteta rude,
- Visoka cena energije izaziva velike poteškoće u raznim rudarskim aktivnostima,
- Konkurencija (nije uvek slobodna) i nestabilno tržište za ove proizvode,
- Ilegalne rudarske aktivnosti i dr.

Uticaj rudarskog sektora na društvena i ekonomska pitanja zemlje

Sektor minerala se razlikuje od ostalih industrija po tome što lokaciju poslovanja diktiraju geološki faktori, što zapravo znači da rudarske aktivnosti ne mogu biti premeštene na druga mesta gde bi takve operacije bile po nižim troškovima. Nasuprot tome, rudarska industrija ima potencijal da stvori dugoročne mogućnosti zapošljavanja.

Preduzeća licencirana u NKRM, u svojim godišnjim izveštajima su obavezna da izveštavaju o broju zaposlenih. Broj radnika angažovanih u rudarskim aktivnostima i oko njih je oko 20.000 zaposlenih. Dakle, može se reći da i pored nepovoljne situacije u kojoj se rudarski sektor nalazi, ne može se poreći njegov uticaj na društvena pitanja i razvoj društva.

Razvoj rudnika, pored uticaja na zapošljavanje i socijalna pitanja radnika, utiče i na državni budžet sa oko 29.322.969,86€ rente za korišćenje minerala (period: januar - 28.12.2022. godine), rudarska delatnost takođe ima indirektan uticaj na rast budžeta za oko 150.000.000,00 € - 200.000.000,00 € godišnje.

Uticaj rudarskih aktivnosti na životnu sredinu

Zaštita i sanacija životne sredine tokom istraživanja, eksploatacije, obogaćivanja i prerade mineralnih resursa mora biti u skladu sa zakonima na snazi kao što su: Zakon o rudnicima i mineralima br. 03/-163, član 74., odnosno Zakon br. 04/L-158 o izmenama i dopunama osnovnog zakona, Zakona o zaštiti prirode br. 03/l-233 iz 2010. godine, Zakona o otpadu br. 04/L-060 iz 2012. godine, Zakon o proceni uticaja na životnu sredinu br. 03/L-214 iz 2010. godine, Zakon o zaštiti od buke br. 02/L-102 iz 2007. godine, Zakon o zaštiti životne sredine br. 03/L-025 iz 2009. godine, Zakon o zaštiti vazduha od zagađenja br. 03/L-160 iz 2010. godine.

Okruženje u kome se odvijaju rudarske aktivnosti sa svom složenošću koju poseduje uvek privlači pažnju svih institucija zemlje i angažovanje u tom pravcu je trajno. Tokom 2022. godine nije bilo značajnijih ekoloških incidenata kao posledica rudarskih aktivnosti.

Važno je napomenuti da flotacije i fabrike za preradu agregata treba da ulažu još više u izbegavanje zagađenja koja nastaju kao rezultat njihovog rada, odnosno manje štetnog tehnološkog otpada i manje prašine za sredinu u kojoj posluju.

III. GLAVNI POKAZATELJI UTICAJA MERA ZA POSTIZANJE STRATEŠKIH CILJEVA

Sprovođenje mera definisanih Rudarskom strategijom za period 2012-2025 imalo je zadovoljavajući uticaj na performanse rudarskog sektora, bilo u povećanju proizvodnih kapaciteta, podizanju novih i savremenih operativnih kapaciteta, utičući na povećanje ukupnog učinka u poređenju sa 2021. godinom. Pored toga, došlo je do dopune pravnog okvira neophodnim podzakonskim aktima kao i povećanja institucionalnih kapaciteta za sprovođenje politika u rudarskom sektoru.

U nastavku su predstavljeni neki od glavnih indikatora uticaja mera svakog strateškog cilja.

Strateški cilj: Stvaranje povoljnih uslova za ekonomsku valorizaciju mineralnih resursa i privlačenje investicija

U sprovođenju ovog cilja, aktivnosti koje su u potpunosti sprovedene su glavni pokazatelji uticaja mera, konstatujući zadovoljavajuću realizaciju cilja. Mere planirane za postizanje cilja postavljenog za 2022. godinu uticale su na stvaranje povoljnih uslova za ekonomsku valorizaciju mineralnih resursa i privlačenje investicija. To je postignuto sledećim indikatorima:

- Povećanje stranih direktnih investicija u rudarskom sektoru na dva zarez osam posto (2,8%) direktnih stranih investicija na Kosovu - prema ekonomskoj aktivnosti za period 2008-2021, Agencija za statistiku Kosova (ASK) za 2022. godinu.
- Povećanje količine izvezenih mineralnih proizvoda za 44.930.000,00 evra. Izvoz po odeljcima Agencija za statistiku Kosova (ASK) za 2022. godinu.
- Smanjenje količine uvezenih mineralnih proizvoda 629.348.000,00 evra. Uvoz po odeljcima Agencija za statistiku Kosova (ASK) za 2022. godinu.

Strateški cilj: Povećanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta u oblasti rudarskog sektora

U sprovođenju ovog cilja, aktivnosti koje su u potpunosti sprovedene su glavni pokazatelji uticaja mera, konstatujući nezadovoljavajuću realizaciju cilja. Planirane mere za postizanje cilja definisanog za period 2020-2022. godine uticale su na povećanje ljudskih i institucionalnih kapaciteta u oblasti rudarskog sektora. To je postignuto sledećim indikatorima:

- Povećanje broja stručno osposobljenih lica na dvesta četrdeset (240) osposobljenih lica;
- Povećanje broja diplomaca u rudarskom sektoru na četrdeset pet (45). Godišnji izveštaj UIBM-a za 2022. godinu;
- Broj sprovedenih obuka u rudarskoj oblasti je sto devedeset pet (195) Godišnji izveštaj EKK-a i NKMR-a;
- Povećanje kvaliteta i pouzdanosti podataka;
- Povećanje broja dozvola za eksploataciju za sto posto (100%), odnosno šezdeset četiri (64) licence Godišnji izveštaj NKRM-a, za 2022. godinu.

Strateški cilj: socijalna pitanja i dobrobiti zajednice

U realizaciji ovog cilja, aktivnosti koje su u potpunosti sprovedene su glavni pokazatelji uticaja mera, konstatujući zadovoljavajuću realizaciju cilja. To je postignuto sledećim indikatorima:

- Stopa zaposlenosti u sektoru rudarstva na sva zarez jedan posto (2,1%), raspodela zaposlenih prema ekonomskom sektoru (vađenje ruda i kamena) u periodu 2008-2020, Agencija za statistiku Kosova (ASK) za god. 2022. godine;
- Primena standarda i pravila bezbednosti i zdravlja na radu za pedeset posto (50%);
- Povećanje investicija i koristi zajednice od rudarskih aktivnosti. 2020. godine pet (5) miliona evra, dvadeset posto (20%) od rudarske rente.

Strateški cilj: Briga o životnoj sredini

U realizaciji ovog cilja, aktivnosti koje su u potpunosti sprovedene su glavni indikatori uticaja mera, konstatujući nezadovoljavajuću realizaciju cilja. To je postignuto sledećim indikatorima:

- Primena ekoloških standarda u rudarskom sektoru za pedeset posto (50%);

- Usvajanje i sprovođenje ekoloških standarda EU u rudarskom sektoru na pedeset posto (50%);
- Smanjenje količine nastalog i opasnog otpada iz rudarskih aktivnosti – rudnika i kamenoloma na 516.535,00 tona. Količina generisanog i opasnog otpada iz kompanija sa deset (10) ili više radnika u periodu 2013-2020. godine Agencija za statistiku Kosova (ASK) za 2022. godinu.

IV. OPASNOSTI I KORACI ZA NJIHOVO TRETIRANJE

Rizici koji se javljaju tokom praćenja ovog dokumenta odnose se na institucionalni kapacitet, finansijski kapacitet, regulatorno okruženje, partnerstvo i angažovanje drugih institucija, kao i druge spoljne faktore koji utiču na nivo sprovođenja strateškog dokumenta.

Najčešći rizik u opštim aktivnostima institucija, odnosno rudarskih preduzeća, u pravcu realizacije projekata Programa sprovođenja Rudarske strategije (PSRS) za 2022. godinu, na osnovu sastanaka i zajedničkih diskusija, procenjeno je da je nedostatak finansijskih sredstava.

U okviru praćenja sprovođenja i Programa sprovođenja Rudarske strategije (PSRS) za period 2022-2024, Ministarstvo ekonomije (ME), odnosno Odeljenje za rudarstvo (OR) koordiniralo je proces izrade nacrtu Izveštaja o napretku za 2022. godinu, dok su u izradi ovog dokumenta dobili inpute i identifikovali rizike koji će se konkretnim merama tretirati u narednim godinama. Kao deo toga, nastaviće se saradnja i koordinacija sa relevantnim institucijama i glavnim preduzećima rudarskog sektora u rešavanju svih rizika sa kojima se i dalje suočavaju.

Može se konstatovati da kašnjenja u realizaciji nekih predviđenih projekata ukazuju na neophodnost preduzimanja konkretnih koraka na otklanjanju barijera koje ometaju razvoj ovog sektora. Uloga odgovornih institucija rudarskog sektora, ali i rudarskih preduzeća u planiranju aktivnosti i projekata je od vitalnog značaja za uspeh i razvoj rudarskog sektora. U tom pravcu treba jačati institucionalne kapacitete kroz stručno usavršavanje i ulaganja u tehnološki razvoj. Transparentnost i olakšavanje birokratskih procedura takođe igraju važnu ulogu u uspehu sektora. U tom pravcu, moraju se stvoriti institucionalne mogućnosti da investitori imaju lak i brz pristup svojim investicionim interesima tako što će imati jasnu adresu na koju mogu da usmere svoje zahteve. Usklađivanje zakona i otklanjanje pravnih nejasnoća, bliža i kontinuirana saradnja, istraživanje novih mogućnosti za donacije i povlačenje fondova neki su od neophodnih koraka koje treba preduzeti u narednim godinama u ovom pravcu.

Izazovi, nedostaci i prepreke

Izazovi, nedostaci i prepreke na koje se nailazi tokom praćenja ovog dokumenta odnose se na institucionalni kapacitet, finansijski kapacitet, regulatorno okruženje, partnerstvo i angažovanje drugih institucija, kao i druge spoljne faktore koji utiču na nivo sprovođenja strateškog dokumenta.

Najčešći izazov u opštim aktivnostima institucija, odnosno rudarskih preduzeća, u pravcu realizacije Rudarske strategije za period 2012-2025 za 2022. godinu, na osnovu sastanaka i zajedničkih diskusija, procenjuje se da je nedostatak finansijskih sredstava.

Drugi izazovi i drugi nedostaci mogu se nazvati i institucionalnim menadžerskim učinkom, stručne sposobnosti, birokratske procedure u vezi sa komplikovanim procedurama opremanja sa licencom, za razvoj rudarske delatnosti (u smislu uključenosti mnogih institucija koje su po njima često dolazile u sukob jedne sa drugima u smislu tumačenja zakona koji uređuju predmetnu oblast).

Uzimajući u obzir sve rečeno i podatke opisane u gornjim tabelama, može se zaključiti da je konstatovan zadovoljavajući napredak pojedinih institucija, kao opšti indikator napretka u sprovođenju Rudarske strategije (PSRS). Kašnjenja u realizaciji pojedinih planiranih projekata ukazuju na nedostatke u planiranju projekata od strane preduzeća i institucija rudarskog sektora, ali i u radu institucija nadležnih za otklanjanje prepreka koje koče razvoj ovog sektora.

Budžetski resursi

Najveći deo ili preko devedeset procenata (90%) budžeta koji se predviđa da će biti utrošen na sprovođenje Rudarske strategije za period 2012-2025. je od javnih preduzeća (JP) i privatnih rudarskih preduzeća. Samo mali deo troškova implementacije Programa sprovođenja Rudarske strategije (PSRS) je pokriven iz budžeta Republike Kosovo (BRK). Iz budžeta Republike Kosovo (BRK), uglavnom su pokriveni projekti za javna preduzeća (JP) kao što je „Trepča“ d.d. i projekti institucija rudarskog sektora.

Zaključci i preporuke za naredne korake

Može se reći da neke od institucija i rudarskih preduzeća nisu u dovoljnoj meri analizirali izvor finansiranja dotičnih projekata, što je kasnije rezultiralo nerealizacijom pojedinih projekata zbog nedostatka finansijskih sredstava.

Takođe je treba napomenuti učinak javnih preduzeća Trepča d.d. i EKK d.d. koji nisu realizovali veliki broj projekata koje su planirali za realizaciju sopstvenim sredstvima, pa su shodno tome pokazali i slab učinak u napredovanju, što je uticalo i na njihov nizak učinak u pogledu izvodljivosti Programa sprovođenja Rudarske strategije (PSRS) za 2022.

Uzimajući u obzir sve rečeno i podatke opisane u gornjim tabelama, može se konstatovati da je zabeležen zadovoljavajući napredak pojedinih institucija, kao generalni pokazatelj napretka u sprovođenju Rudarske strategije (PSRS). Kašnjenja u realizaciji pojedinih planiranih projekata ukazuju na nedostatke u planiranju projekata od strane preduzeća i institucija rudarskog sektora, ali i u radu institucija odgovornih za otklanjanje prepreka koje ometaju razvoj ovog sektora.

Preporuke i naredni koraci, na osnovu briga koje su iznele kompanije u rudarskom sektoru, odnose se na olakšavanje procedura za opremu sa licencom, za razvoj rudarske delatnosti u smislu

uključivanja mnogih institucija koje su, prema njihovim rečima, često bile u međusobnom sukobu, u pogledu tumačenja zakona koji regulišu relevantnu oblast.

Neke od preporuka i sledeći koraci su:

- Stvaranje i usaglašavanje funkcionalnog pravnog osnova i standarda rudarske delatnosti, koji garantuje zaštitu životne sredine, zdravlje i bezbednost na radu, kao i transparentnost i odgovornost;
- Pобољшanje investicione klime kroz stvaranje konkurentnih zakonskih i fiskalnih uslova za privlačenje i zadržavanje investitora iz privatnog sektora; privlačenje kvalifikovanih investitora kroz odgovarajuću metodologiju licenciranja;
- Povećanje transparentnosti u postupcima tendera i licenciranja, korišćenjem elektronskih tendera;
- Priprema strateškog programa sa kratkoročnim, srednjoročnim i dugoročnim ciljevima sa prioritetima tretirajući ekološka i socijalna pitanja, kroz pripremu i sprovođenje strateškog ekološkog i socijalnog programa;
- Unapređenje produktivnosti i konkurentnosti, racionalno korišćenje finansijskih, ljudskih i prirodnih resursa;
- Povećanje ulaganja u institucionalne kapacitete i nova geološka istraživanja;
- poboljšanje organizacije malih preduzeća, rudnika, praćenje praksi bezbednosti i zaštite životne sredine i promocija podsticanja i stvaranja srednjih i velikih rudarskih kompanija;
- Ponovna procena mineralnih resursa, prikupljanje osnovnih geoloških podataka, korišćenje podataka (npr. geofizička snimanja iz vazduha, itd.), koji pomažu u otkrivanju minerala i privlačenju kompanija da investiraju u aktivnosti istraživanja i eksploatacije.
- Razvoj baze podataka, GIS-a (IGS) i međuinstitucionalna saradnja rudarskog sektora kompanija u zemlji sa istim evropskim kompanijama;
- Efikasno i bezbedno upravljanje rudarskim otpadom i podsticanje procesa reciklaže.
- Zaštita mineralnih resursa kao bogatstva zemlje, od izgradnje različitih objekata na resursima ili u njihovoj blizini u korist racionalnog korišćenja mineralnih resursa u funkciji privrednog razvoja zemlje.
- Podsticanje istraživanja, posebno metalnih minerala, trebalo bi da bude prioritet i u narednoj godini kako bi se proširila baza rezervi ovih sirovina.
- Razvoj „područja od posebnog mineralnog interesa“ stvarajući mogućnosti za ulaganja u ove oblasti.
- NKRM treba pažljivo da prati planiranje preduzeća za eksploataciju mineralnih sirovina tako da realizacija bude u okviru racionalnih granica planiranja.
- Povećanje posvećenosti Inspektorata NKRM-a i koordinacija sa relevantnim institucijama radi zabrane i sprečavanja nezakonitih aktivnosti eksploatacije mineralnih resursa
- Razmotriti mogućnost reciklaže otpada iz rudarske delatnosti, izgradnje, rekonstrukcije, popravke i uništavanja zgrada ili drugih građevina, koji je poznat kao inertni otpad (materijali kao što su: kamenje, beton, pločice, itd.).
- Imati u vidu odluku Vlade o moratorijumu za nove kamenolome i u postupku za dobijanje ekološke saglasnosti za dvogodišnji period jun 2021 – jun 2023. godine (razjasniti korake koje treba preduzeti u sprovođenju ove odluke).

V. DODATAK I - MATRIČNI DEO IZVEŠTAJA O NAPRETKU ZA 2022. GODINU
RUDARSKE STRATEGIJE REPUBLIKE KOSOVO ZA PERIOD 2012-2025

Ovaj dodatak pruža informacije o statusu sprovođenja aktivnosti, zajedno sa kratkim opisom napretka u svakoj akciji/aktivnosti, indikatorima proizvoda (outputa), nekim identifikovanim problemima i predloženim narednim koracima.

1. STRATEŠKI CILJ: STVARANJE POVOLJNIH USLOVA ZA EKONOMSKU VALORIZACIJU MINERALNIH RESURSA I PRIVLAČENJE INVESTICIJA							
1.1 Specifični cilj: Dopuna pravne i regulatorne infrastrukture							
Br.	Ciljevi i akcije	Poslednji rok	Izvor finansiranja	Izvor finansiranja Vodeća i pomoćna institucija	Proizvod (output)	Pozivanje na dokumenta (npr. PRV, NPSSSP)	Napredak u sprovođenju
1.1.1	Unapređenje pravnog okvira i okvira za vođenje politike u rudarskom sektoru. Izrada sekundarnog zakonodavstva Geološke službe Kosova (GSK).	2024 .	Nema troškova	ME GSK	Dopuna pravne infrastrukture o službama GSK-a	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (100 %) Revidirani Nacrt projekta administrativnog uputstva za utvrđivanje tarifa za usluge trećih strana je finalizovan i poslat kabinetu na potpis od strane ministarke. Nacrt uredbe o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mesta za Geološku službu Kosova upućen je kabinetu na završnu diskusiju. Finalizuje se potpisom ME. Pokrenuto je u Službenom listu Republike Kosovo – Administrativno uputstvo (ME) br. 01/2022 o načinu prikupljanja, sakupljanja, skladištenja i zaštite minerala kristalne strukture, broju i vrsti zaštićenih minerala u Državnom muzeju kristala i minerala „TREPČA“; Finalni Nacrt projekta administrativnog uputstva o načinu kupovine, poklanjanja, nasleđivanja, razmene, izlaganja kristala i minerala, kao i načinu opremanja relevantnom dokumentacijom za kolekcionare minerala i kristala, je finalizovan i već se nalazi u procesu pripreme po procedurama Pravnog odeljenja, gde će se potom uputiti u kabinet na potpis ministarki.
1.2 Specifični cilj: Izrada razvojnih politika za rudarski sektor							

Br.	Ciljevi i akcije	Poslednji rok	Izvor finansiranja	Vodeća i prateća institucija	Proizvod (output)	Pozivanje na dokumenta (npr. PRV, NPSSSP)	Napredak u sprovođenju
1.2.1	Plan upravljanja mineralnim resursima	2024.	Bez troškova	ME, NKRM	Plan upravljanja mineralnim resursima za 2022. godinu.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: 100%. Plan upravljanja mineralnim resursima za 2022. godinu usvojilo je ME. Prema Zakonu o rudnicima i mineralima (ZRM) br. 03/-163 član 74., odnosno Zakonu br. 04/L-158 o izmenama i dopunama osnovnog zakona, član 45., NKRM je u obavezi da: tokom poslednjeg tromesečja svake kalendarske godine pripremi i dostavi Ministarstvu ekonomije (ME) Nacrt plana za upravljanje mineralnim resursima za narednu godinu, koji mora biti u skladu sa Rudarskom strategijom Kosova.
1.2.2	Izrada Programa sprovođenja trogodišnje (3) Rudarske strategije	2024.	Bez troškova	ME, NKRM	Usvojeni dokument.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: 70%. Ministarstvo ekonomije je rešenjem br. 410, od 02.03.2022. godine, osnovalo je Radni tim za izradu Programa sprovođenja Rudarske strategije Republike Kosovo za trogodišnji period, PSRS 2022-2024. Finalizovani nacrt je prošao fazu preliminarnih konsultacija i javnih konsultacija u skladu sa članom 7. Poslovnika 09/2011 o radu Vlade i Uredbe (VRK) br.05/2016 o minimalnim standardima za proces javne rasprave i prema Administrativno uputstvo (VRK) br. 07/2018 o planiranju i izradi strateških dokumenata i akcionih planova. Dopunjeni Nacrt sa izmenama i dopunama traženim tokom faze konsultacija dostavljen je Kancelariji GS i Kabinetu radi poslednjih konsultacija pre nego što se dalje procesira u skladu sa Administrativnim uputstvom (VRK) br. 07/2018.
1.2.3	Izrada Godišnjeg izveštaja o napretku Programa sprovođenja	2024.	Bez troškova	ME	Završen godišnji izveštaj za 2021. godinu.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	U nedostatku Akcionog plana, nije sačinjen godišnji izveštaj za 2021. godinu o napretku projekata i aktivnosti planiranih u PSRS-u, za period 2022-2024.

	Rudarske strategije						
1.2.4	Promovisanje rudarskog sektora.	2024 .	10.000,00	ME, UIBM, NKRM	Realizovana godišnja konferencija na temu „Geonauke, njihova uloga u održivom razvoju“. Završni izveštaj projekta, „Promovisanje rudarskog sektora i njegov uticaj u ekonomskim, ekološkim i socijalnim aspektima“.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: 100%. Organizovanje Međunarodne multidisciplinarne konferencije Geonauke, njihova uloga u održivom razvoju (IMGC 2022) odvija se prema planovima. NVO „ICHAT“ kao korisnik projekta „Promocija rudarskog sektora i njegovog uticaja u ekonomskom i socijalnom aspektu“, dostavila je konačni izveštaj projekta. Izveštaj je na razmatranju od strane odgovornog službenika u ME za praćenje sprovođenja projekta, po ugovoru br. 1824 između Ministarstva ekonomije i NVO „ICHAT“.
1.2.5	Kupovina pomoćne rudarske opreme (buldožer, terenska vozila, hidraulični bager i dr.).	2024 .	2.105.000,00 EKK d.d.	EKK d.d.	Nabavljen i pušten u rad pomoćni buldožerski mehanizam, terenska vozila, hidraulični bager.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija; (10%). Uopšteno govoreći, proces su karakterisala ponavljanja postupaka nekoliko puta, dopune, otkazivanja, otkazivanja u TRN-u – shodno tome, nivo realizacije nije zadovoljavajući.
1.2.6	Remont E8B - Novi projekat	2024 .	500.000,00 EKK d.d.	EKK d.d.	Kapitalna popravka E8B	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: 0%, projekat je prenet na 2023. godinu.
1.2.7	Sanacija slepog bunara od HOR-VIII- do HOR-XII-.	2024 .	500.000,00	„Trepča“ d.d. ME	Zamena čeličnog užeta u kavezu, zamena prečki i vodica kao i čišćenje hodnika koji je povezan sa glavnim bunarom u HOR-XII-.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: u procentima (%).
1.2.8	Investicija u flotaciju u Prvom tunelu preradnog kapaciteta 35.000 tona.	2024 .	2.000.000,00	„Trepča“ d.d. ME	Održavanje kontinuiteta proizvodnje i proširenje fronta proizvodnje.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: u procentima (%).
1.2.9	Revitalizacija koridora u VI horizontu (od Hor.VI platoa	2024 .	1.000.000,00 „Trepča“ d.d.	„Trepča“ d.d.	Istraživanje i konturisanje rudnih tela i njihova	Rudarska strategija Republike Kosovo, za	Realizacija: u procentima (%).

	do naselja Kaltërina i Përroi i Thartë (dužina koridora 2,5 km).				priprema za eksploataciju Rudnika Përroi i Thartë.	period 2012-2025	
1.2.10	Investicija u flotaciju u Kišnici sa kapacitetom prerade od 200.000 tona.	2024 .	2.000.000,00 „Trepča“ d.d.	„Trepča“ d.d.	Održavanje kontinuiteta proizvodnje i proširenje fronta proizvodnje.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: procenat (%).
1.2.11	Otvaranje izvorišnog rudnika u Zjači.	2024 .	2.333.333,33 „Trepča“ d.d.	„Trepča“ d.d.	Održavanje kontinuiteta proizvodnje i proširenje fronta proizvodnje.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: procenat (%).

2 STRATEŠKI CILJ: POVEĆANJE LJUDSKIH I INSTITUCIONALNIH KAPACITETA U OBLASTI RUDARSKOG SEKTORA

2.1 Specifični cilj: Razvoj institucionalnih i ljudskih kapaciteta

Br.	Ciljevi i akcije	Poslednji rok	Izvor finansiranja	Vodeća i prateća institucija	Proizvod (Output)	Pozivanje na dokumenta (npr. PRV, NPSSSP)	Napredak u sprovođenju
2.1.1	Projekat funkcionalizacije Laboratorije Geološke službe Kosova (GSK).	2024 .	420.000,00	OK	Funkcionalizovana laboratorija.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: 60 (%). „Nakon finalizacije projektnog zadatka, procedure nabavke i izbora ponuđača, potpisan je ugovor sa relevantnim operaterima od 08.11.2022. godine o realizaciji projekta „Laboratorija GSK-a“ Projekat se sada sprovodi i rok za njegovu realizaciju je najmanje 90 dana od trenutka potpisivanja. Lokacija je određena u prostorijama Geološkog fakulteta na UIBM, prema sporazumima u memorandumu o razumevanju potpisanom između dve strane. „Ispitivanje i funkcionalizacija mreže i druge laboratorijske

							opreme. Delimično je to urađeno za opremu kojom već raspoložemo, dok će za ostale to biti urađeno uporedo sa realizacijom projekta.
2.1.2	Kompletiranje sistema odgovarajućom novom opremom za seizmičku laboratoriju	2024.	Bez troškova	ME, GSK	Kompletiranje seizmičke laboratorije	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: 100%. 1. Dva seizmometra; - jedan dugoperiodični seizmometar Model KS-2000 - drugi kratkoperiodični seizmometar model S-13, - dva Smart 24 rekordera. 2 geofizička uređaja (sistemski set) sa metodama seizmičke refleksije i refrakcije.
2.1.3	Izrada programa obnove radne snage u aktivnim rudnicima.	2024.	Bez troškova	ME, UIBM, NKRM	Obnavljanje radne snage u aktivnim rudnicima kao i intenzivna obuka radnika i nadzornog tehničkog osoblja, po najsavremenijim kriterijumima.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (0%). Ova aktivnost je predložena za Akcioni plan PSRS 2022-2024, koji još nije odobren.
2.2	Specifični cilj: Istraživanje mineralnih resursa i njihovo izveštavanje						
Br.	Ciljevi i akcije	Poslednji rok	Izvor finansiranja	Vodeća i prateća institucija	Proizvod (Output)	Pozivanje na dokumenta (npr. PRV, NPSSSP)	Napredak u sprovođenju
2.2.1	Sprovođenje programa geoloških i rudarskih istraživanja.	2024.	Bez troškova	ME, GSK	Sprovođenje programa geoloških i rudarskih istraživanja. 2024 Besplatno ME, SHJK Istraživanje i korišćenje istorijske geološke dokumentacije za izradu projekta od najranijih istraživanja u oblastima Dragaša,	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (100%). Realizacija terenskih radova - Završeno Realizacija laboratorijskih radova - Završeno Realizacija kabinetskih radova - završena Tekst objašnjenja i izrada relevantne mape za projekat u celosti - je u završnoj fazi i očekuje se da će dokument uskoro biti povezan i protokoliran.

					Paštrika i oblasti Gaši/Đeravica		
2.2.2	Godišnja karta za raspodelu maksimalnog seizmičkog intenziteta	2024	Bez troškova	ME, GSK	Dugoročna karta raspodele maksimalnog seizmičkog intenziteta za period 2008-2021.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (100%). Izrada karte distribucije maksimalnog seizmičkog intenziteta za period 2008-2021 - završena i dostavljena 02.12.2022. godine. Tekst objašnjenja i izrada odgovarajuće mape za predmetni projekat.
2.2.3	Projekat: Geološki plan Ponoševca u razmeri 1:25000	2024	Bez troškova	ME, GSK	Usvojeno administrativno uputstvo	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (100%). Tekst objašnjenja i izrada odgovarajuće karte Ponoševca.
2.2.4	Projekat: Procena mineralnog potencijala za hrom, bakar, platinu i njihove perspektive, na području između Albanije i Kosova.	2024	Bez troškova	ME, NKRM	Usvojeno administrativno uputstvo	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (100%). Realizacija terenskih radova u oblastima Dragaša, Paštrika i oblasti Gaši/Đeravice Realizacija laboratorijskih radova za područja Dragaš, Paštrik i oblasti Gaši/Đeravice Realizacija kabinetskih radova radi celokupne procene oblasti (za područja Dragaš i Paštrik i oblasti Gaši/Đeravica). Tekst objašnjenja i izrada odgovarajuće mape za projekat u celosti (za područja Dragaš, Paštrik i oblast Gaši/Đeravica).

3. STRATEŠKI CILJ: DRUŠTVENA PITANJA I KORISTI ZAJEDNICE

3.1 Specifični cilj Tretiranje socijalnih pitanja i bezbednosti na radu

Br.	Ciljevi i akcije	Poslednji rok	Izvor finansiranja	Vodeća i prateća institucija	Proizvod (Output)	Pozivanje na dokumenta (npr. PRV, NPSSSP)	Napredak u sprovođenju
3.1.1	Izrada Programa/ Okvira za prekvalifikaciju zaposlenih za koje je zapošljavanje u prethodnom zanimanju nemoguće.	2024	Bez troškova	ME, NKRM, UIBM	Usvojeni program/ okvir	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (0%). Ova aktivnost je predložena za Akcioni plan PSRS 2022-2024, koji još nije odobren.
3.1.2	Reforma sistema preliminarnog	2024	Bez troškova	ME, NKRM, UIBM	Sprovođenje zakona, podzakonskih	Rudarska strategija Republike	Realizacija: (0%). Ova aktivnost je predložena za

	ocenjivanja opasnosti				akata i tehničkih propisa o odbrani.	Kosovo, za period 2012-2025	Akcioni plan PSRS 2022-2024, koji još nije odobren.
3.1.3	Organizacija obuke o sprovođenju tehničkih pravila zaštite i bezbednosti na radnom mestu.	2024 .	20.000,00	ME, NKRM, "Trepča" d.d. EKK d.d.	Profesionalna obuka nadzornog osoblja i zaposlenih u sektoru rudnika.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (0%). Ova aktivnost je predložena za Akcioni plan PSRS 2022-2024, koji još nije odobren.
4	STRATEŠKI CILJ: BRIGA O ŽIVOTNOJ SREDINI						
4.1	Specifični cilj: Rešavanje istorijskih problema životne sredine						
Br.	Ciljevi i akcije	Poslednji rok	Izvor finansiranja	Vodeća i prateća institucija	Proizvod (Output)	Pozivanje na dokumenta (npr. PRV, NPSSSP)	Napredak u sprovođenju
4.1.1	Usklađivanje međuinstitucionalnih aktivnosti rudarskog sektora.	2024 .	Bez troškova	ME, MŽSPP NKRM	Povećanje broja inspekcija i prijava	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: (0%). Ova aktivnost je predložena za Akcioni plan PSRS 2022-2024, koji još nije odobren.
4.1.2	Izrada Projekta o tretiranju kiselih voda - (AMD) Rudnik Novo Brdo.	2024 .	533.333,33 "Trepča" d.d.	"Trepča" d.d.	Završena studija o uticaju kiselih voda.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: u procentima (%).
4.1.3	Sanacija rudnika Ajvalija.	2024 .	1.000.000,00 "Trepča" d.d.	"Trepča" d.d.	Održavanje kontinuiteta proizvodnje i proširenje fronta proizvodnje.	Rudarska strategija Republike Kosovo, za period 2012-2025	Realizacija: u procentima (%).